

ATS-instruks 1

Definitioner

Indholdsfortegnelse

- 1. Definitioner**
- 2. Engelsk-dansk ordliste**

1. Definitioner

A

ACAS (Airborne Collision Avoidance System):

Et i luftfartøjet installeret system, som, baseret på signaler, der opererer uafhængigt af jordudstyr, fra en SSR-transponder (sekundær overvågningsradar) rådgiver piloten om potentielt konfliktende luftfartøjer, som er udstyret med SSR-transponder.

Accepterende enhed/flyveleder (accepting unit/controller):

Den flyvekontrolenhed/flyveleder, som skal overtage kontrollen med et luftfartøj.

Anm.: Se definitionen på overdragende enhed/flyveleder

ADS:

Betegnelse for **Afhængig, automatisk overvågning**.

ADS-C aftale (ADS-C agreement):

En rapporteringsplan der fastlægger betingelserne for ADS-C data rapportering (dvs. de data, der kræves af pågældende lufttrafiktjenesteenhed samt hyppigheden af ADS-C rapporterne, som der skal være indgået enighed om inden ADS-C anvendes i forbindelse med udøvelse af lufttrafiktjeneste).

Anm.: Aftalevilkårene udveksles mellem jordsystemet og luftfartøjet ved hjælp af en kontrakt eller en serie af kontrakter.

Afbrudt indflyvningsprocedure (missed approach procedure):

Den fremgangsmåde, der skal følges, hvis indflyvningen ikke kan fortsættes.

Afhængig, automatisk overvågning - udsendelse (ADS-B) (Automatic dependent surveillance - broadcast (ADS-B)):

En metode, efter hvilken luftfartøjer, køretøjer på flyvepladsen og andre genstande ved behov automatisk kan sende og/eller modtage data såsom identitetsbetegnelse, position og supplerende data i en udsendelseskonfiguration via datalink.

Afhængig, automatisk overvågning - kontrakt (ADS-C) (Automatic dependent surveillance - contract (ADS-C)):

En metode, efter hvilken vilkårene for en ADS-C-aftale vil blive udvekslet mellem jordsystemet og luftfartøjet via datalink, og som specificerer vilkår for ADS-C-rapporternes påbegyndelse, og hvilke data rapporterne skal indeholde.

Anm.: Det forkortede udtryk ADS-kontrakt bruges normalt til at referere til ADS følgekontrakt, ADS kravskontrakt, ADS periodekontrakt eller nødbrug.

AFIS:

Betegnelse for **Flyvepladsflyveinformationstjeneste**.

AFIS-enhed (aerodrome flight information service unit):

En enhed, der etableres for at stille AFIS og alarmeringstjeneste til rådighed.

AIRMET (AIRMET):

Oplysninger udstedt af et meteorologisk overvågningskontor om forekomst eller forventet forekomst af nærmere angivne en route-vejrfænomener og udviklingen i tid og rum af disse fænomener, som kan have sikkerhedsmæssig indflydelse på flyveoperationer i lav højde, og som ikke allerede er indeholdt i den udstedte udsigt for flyvninger i lav højde i den pågældende flyveinformationsregion eller en del deraf.

AIRPROX:

Kodeord for **luftfartøjs passagenærhed** som anvendes i **"Rapport vedrørende lufttrafikhændelse" (ATIR)**.

Air-taxiing (air-taxiing):

En helikopters eller et VTOL-flys (et lodretstartende og landende flys) bevægelse normalt under jordefekt (ground effect) over flyvepladsens område med en fart mindre end 37 km/t (20 kt).

Anm.: Den aktuelle højde kan variere og nogle helikoptere kræver air-taxiing over 8 m (25 ft) GND for at reducere jordefekturbulens eller for at sikre frigang for underhængende last.

Aktionstid (endurance):

Den maksimale flyvetid udregnet på grundlag af et luftfartøjs brændstofbeholdning.

Alarmeringstjeneste (alerting service):

En tjeneste, som har til formål at underrette relevante organisationer om luftfartøjer, der har behov for eftersøgnings- og redningstjeneste, og i nødvendigt omfang assistere sådanne organisationer.

ALERFA:

Kodeord for **beredskabsfase**.

Alfanumeriske tegn (alphanumeric characters):

En fællesbetegnelse for bogstaver og tal.

Alternativ flyveplads (alternate aerodrome):

En flyveplads, hvortil et luftfartøj kan fortsætte, når fortsættelse til eller landing på bestemmelsesstedet er umulig eller ikke skønnes tilrådelig, hvor de nødvendige tjenester og faciliteter står til rådighed, hvor luftfartøjets performancekrav kan opfyldes, og som er operationel på det forventede anvendelsestidspunkt.

Start alternativ flyveplads (take-off alternate):

En alternativ flyveplads, på hvilken et luftfartøj vil kunne lande, hvis det bliver nødvendigt kort efter start, og startflyvepladsen ikke kan benyttes.

Rute alternativ flyveplads (en-route alternate):

En alternativ flyveplads, på hvilken et luftfartøj kan lande, hvis en omdirigering bliver nødvendig undervejs på ruten.

Ankomst alternativ flyveplads (destination alternate):

En alternativ flyveplads, hvor et luftfartøj er i stand til at lande, hvis det er umuligt eller ikke skønnes tilrådeligt at lande på bestemmelsesstedet.

Anm.: Startflyvepladsen kan også være rute alternativ flyveplads eller ankomst alternativ flyveplads.

Alvorlig hændelse (serious incident):

En hændelse, der rummer omstændigheder, som viser tegn på, at der var stor sandsynlighed for et havari, og som havde forbindelse med operationen af et luftfartøj, der for et bemannet luftfartøjs vedkommende indtræffer fra det tidspunkt, hvor en person går om bord i luftfartøjet i den hensigt at flyve, og indtil alle er gået fra borde, eller for et ubemannet luftfartøjs vedkommende indtræffer fra det tidspunkt, hvor luftfartøjet er klart til at flytte sig i den hensigt at flyve, og indtil det standser ved flyvningens afslutning, og det primære fremdriftssystem er lukket ned.

Anm.: Eksempler på alvorlige hændelser fremgår af bilaget til EU-forordning 996/2010.

Ansvarsområde (Area of Responsibility - AoR):

Et nærmere afgrænset luftrum, inden for hvilket

én enkelt lufttrafiktjenesteenhed har ansvaret for udøvelse af lufttrafiktjeneste.

Approval request:

En anmodning til en tilstødende lufttrafiktjenesteenhed om accept af:

- et luftfartøj der endnu ikke er startet, når flyvetiden til punktet for overdragelse af kontrol er mindre end det aftalte minimum, eller
- et luftfartøj under flyvning, der påtænker at flyve under vilkår som ikke er beskrevet i pågældende samarbejdsaftale.

ASHTAM (ASHTAM):

En særlig serie i NOTAM, der ved hjælp af et specifikt format meddeler en ændring i en vulkans aktivitetsniveau, et vulkansk udbrud og/eller en vulkansk askesky af betydning for flyveoperationer.

ATIS:

Betegnelse for **Automatisk Terminalinformationstjeneste**.

ATS:

Betegnelse for **Lufttrafiktjeneste**.

ATS-luftrum (ATS-airspace):

Se under **Lufttrafiktjenesteluftrum**.

ATS overvågningstjeneste (ATS surveillance service):

En tjeneste, som udøves direkte ved hjælp af et ATS-overvågningssystem.

ATS overvågningssystem (ATS surveillance system):

Et fælles udtryk for henholdsvis ADS-B, PSR, SSR eller ethvert sammenligneligt, jordbaseret system, som muliggør identifikation af luftfartøjer.

Anm.: For et sammenligneligt, jordbaseret system gælder at det har demonstreret, ved sammenlignede vurderinger eller anden tilsvarende metodik, at have et flyvesikkerhedsmæssigt niveau og en ydelse som er lig med eller højere end for monopuls SSR.

ATS-rute (ATS-route):

En nærmere fastsat rute oprettet for at kanalisere lufttrafik, hvor dette er nødvendigt for at udøve lufttrafiktjeneste.

Anm. 1: Udtrykket "ATS-rute" anvendes for at betegne en luftvej, en kontrolleret eller ikke-kontrolleret rute, en ind- eller udflyvningsvej, etc.

Anm. 2: En ATS-rute er defineret ved rutespecifikationer, der omfatter en ATS-rutebetegnelse, flyvevejen til eller fra betydningsfulde punkter

(waypoints), *afstand mellem betydningsfulde punkter, rapporteringskrav og, som bestemt af Trafikstyrelsen, den laveste sikre højde* (the lowest safe altitude).

Automatisk Terminalinformationstjeneste (ATIS) (automatic terminal information service (ATIS)):

Automatisk afgivelse af gældende rutineinformationer til ankommende og afgående luftfartøjer 24 timer i døgnet eller for en nærmere specificeret del af døgnet i form af:

- **Datalink-automatisk terminalinformations-tjeneste (D-ATIS)** (data link-automatic terminal information service (D-ATIS)): Udøvelse af ATIS via datalink, eller
- **Tale-automatisk terminalinformationstjeneste (Tale-ATIS)** (voice-automatic terminal information service (Voice-ATIS)): Udøvelse af ATIS som kontinuerligt repeterede taleudsendelser via radiotelefoni.

B

Bane (runway):

Et på en landflyveplads afmærket, rektangulært område til brug ved landing og start med luftfartøjer.

Bane i brug (runway-in-use):

Den eller de baner, der på et givet tidspunkt af lufttrafiktjenesteenheden anses for at være mest egnede til brug for de luftfartøjstyper, der forventes at lande eller starte på flyvepladsen. Særskilte eller flere baner må udpeges som baner i brug for ankommende luftfartøjer henholdsvis afgående luftfartøjer.

Baneindtrængen (runway incursion):

Enhver hændelse på en flyveplads, som involverer en ukorrekt tilstedeværelse af et luftfartøj, køretøj eller person på det beskyttede område af en overflade, beregnet til luftfartøjers start og landing.

Banens overfladetilstand (runway surface condition):

En beskrivelse af baneoverfladetilstanden, der anvendes i RCR, hvori grundlaget for bestemmelse af RWYCC med henblik på flyvemaskinens præstation fastsættes.

Banesynsvidde (RVR) (runway visual range (RVR)):

Den afstand, over hvilken en pilot i et luftfartøj på en banes centerlinie kan se enten banens marke-

ringer, banekantlysene eller banens centerlinielys.

Banetilstandsvurderingsmatrice (Runway Condition Assessment Matrix (RCAM)):

En matrice, som gør det muligt at vurdere koden for banens tilstand (RWYCC) ved anvendelse af tilknyttede procedurer ud fra et sæt observationer af banens overfladetilstand og piloters rapportering om bremsevirkningen.

Basedrej (base turn):

Et drej udført af et luftfartøj under indledende indflyvning for at begynde mellemliggende indflyvning eller slutindflyvning. Flyvevejene før og efter drejet er ikke sammenfaldende.

Begivenhed (Occurrence):

Enhver sikkerhedsrelateret episode, herunder navnlig et havari eller en alvorlig hændelse, som bringer, eller som, hvis den ikke korrigeres eller imødegås, kan bringe et luftfartøj, de ombordværende eller enhver anden person i fare.

Beholden kurs (track):

Projektion på jordens overflade af et luftfartøj under flyvning. Retningen i et givet punkt udtrykkes i grader fra nord (retvisende, misvisende eller grid).

Anm.: Udtrykket "flyvevej" indgår flere steder i ATS-instrukserne, og har samme betydning som "beholden kurs".

Beredskabsfase (alert phase):

En situation, hvor der næres frygt for et luftfartøjs og de ombordværendes sikkerhed. Kodebetegnelse ALERFA.

Beregnet ankomsttidspunkt (Estimated Time of Arrival - ETA):

IFR-flyvninger: Det tidspunkt, på hvilket luftfartøjet beregnes at ville ankomme over et angivet punkt, som er fastsat i relation til navigationshjælpemidler, og hvorfra en instrumentindflyvningsprocedure agtes påbegyndt, eller, hvis der ikke findes navigationshjælpemidler i tilknytning til flyvepladsen, det tidspunkt, hvor luftfartøjet beregnes at ville ankomme over flyvepladsen.

VFR-flyvninger: Det tidspunkt, hvor luftfartøjet beregnes at ville ankomme over flyvepladsen.

Beregnet tidsforbrug (total estimated elapsed time):

IFR-flyvninger: Den tid, der beregnes at skulle bruges fra start og indtil ankomst over et angivet punkt, som er fastsat i relation til radionavigationshjælpemidler, og hvorfra en instrumentindflyvningsprocedure agtes påbegyndt, eller, hvis der

ikke findes navigationshjælpemidler i tilknytning til bestemmelsesstedet, den tid, der beregnes at skulle bruges fra start og indtil ankomst over bestemmelsesstedet.

VFR-flyvninger: Den tid, der beregnes at skulle bruges fra start og indtil ankomst over bestemmelsesstedet.

Beslutningshøjde (Decision Altitude - DA eller Decision Height - DH):

En angivet højde over havet (DA) eller højde over jorden (DH) i en 3D instrumentindflyvningsoperation, i hvilken afbrudt indflyvning skal påbegyndes, hvis den visuelle reference for at kunne fortsætte indflyvningen ikke er opnået.

Anm.: Højde over havet er angivet med reference til middelvandstand (MSL), og højde over jorden er angivet med reference til banetærsklens niveau.

Betydningsfuldt punkt (significant point):

Et nærmere angivet geografisk punkt anvendt til at angive en ATS-rute, et luftfartøjs flyvevej eller til andre navigations- og lufttrafiktjenestemæssige formål.

Anm.: Der er tre kategorier af betydningsfulde punkter: jordbaseret navigationshjælpemiddel, skæringspunkt og waypoint. I sammenhæng med denne definition udtrykkes skæringspunkter ved radialer, kurser og/eller afstand fra jordbaserede navigationshjælpemidler.

Blindtransmission (blind transmission):

Udsendelse fra en station til en anden under forhold, hvor to-vejs radioforbindelse ikke kan etableres, men hvor det formodes, at den kaldte station er i stand til at modtage.

C

CPDLC:

Betegnelse for Datalink-kommunikation mellem flyveleder og pilot (CPDLC).

D

Datakonvention (data-convention):

En overenskomst vedrørende bestemmelser om den måde eller den rækkefølge, i hvilken en samling oplysninger kan sammenstilles for at danne en meningsfuld forbindelse.

Data-link kommunikation (data link communication):

En kommunikationsform, der anvendes til udveksling af meldinger via et datalink.

Datalink-kommunikation mellem flyveleder og pilot (CPDLC) (controller-pilot data link communication (CPDLC)):

En metode til kommunikation mellem flyveleder og pilot, som anvender datalink til ATC-kommunikation.

DETRESFA:

Kodeord for **Nødfase**.

Direkte indflyvning (straight-in approach):

En indflyvning, der udelukkende udføres på slutindflyvningskursen uden proceduredrej eller drej i ventemønster.

Downstream klarering (downstream clearance):

En klarering udstedt til et luftfartøj af en flyvekontrolenhed, der ikke er den aktuelt kontrollerende flyvekontrolenhed for det pågældende luftfartøj.

E

Egenfart (True Airspeed - TAS):

Et luftfartøjs fart gennem luften på et angivet tidspunkt.

Elevation (elevation):

Den lodrette afstand målt fra middelvandstanden til et punkt eller et niveau på eller i fast forbindelse med jordoverfladen.

Erstattende flyveplan (replacement flight plan):

En ny indleveret flyveplan med samme luftfartøjsidentifikation og start- og bestemmelsessted, men med ændret rute som følge af lufttrafikregulering, der erstatter den tidligere indleverede flyveplan. Den erstattende flyveplan er i felt 18 mærket RFP/Qn, hvor n er 1 for den første erstattende, 2 for den anden erstattende osv.

Expedite clearance:

En anmodning til en tilstødende lufttrafiktjenesteenhed om klarering af hastende karakter, for et luftfartøj i luften, når flyvetiden til punktet for overdragelse af kontrol er mindre end det aftalte minimum.

F

Fareområde (danger area):

Et nærmere afgrænset luftrum, inden for hvilket der på angivne tidspunkter kan forekomme virk-

somhed, som er til fare for luftfartøjer under flyvning.

Fikspunkt for venteflyvning (holding fix):

En geografisk position, der tjener som reference for en venteprocEDURE.

Anm.: Udtrykket "ventepunkt" anvendes i instrukserne, og har samme betydning.

FIR:

Betegnelse for **Flyveinformationsregion**.

FIZ:

Betegnelse for **Flyveinformationszone**.

Anm.: FIZ er tillige designeret som RMZ.

Fjernpilot (Remote pilot):

En fysisk person, der er ansvarlig for sikker udførelse af en flyvning af et ubemandet luftfartøj ved at betjene dets styregrejer enten manuelt eller, når det ubemandede luftfartøj flyver automatisk, ved at overvåge dets kurs og til enhver tid være i stand til at gribe ind og ændre kursen.

FL:

Betegnelse for **Flyveniveau**.

Flyvebesætningsmedlem (flight crew member):

Et certificeret besætningsmedlem, der er pålagt opgaver af betydning for føringen af et luftfartøj i flyvetjenestetiden.

Flyvehøjde (level):

Fællesbetegnelse for et luftfartøjs position i lodret linie under flyvning udtrykt i højde over jorden, højde over havet eller i flyveniveau.

Flyveinformationscentral (FIC) (flight information centre (FIC)):

En enhed, som udoøver flyveinformations- og alarmeringstjeneste.

Flyveinformationsregion (FIR) (flight information region (FIR)):

Et nærmere afgrænset luftrum, inden for hvilket der udøves flyveinformations- og alarmeringstjeneste.

Flyveinformationstjeneste (FIS) (flight information service (FIS)):

En tjeneste, der har til opgave at give råd og oplysninger af betydning for flyvningers sikre og effektive udførelse.

Flyveinformationszone (flight information zone (FIZ)):

Et nærmere afgrænset luftrum, inden for hvilket der stilles flyvepladsflyveinformations- og alarmeringstjeneste til rådighed for flyvepladstrafik.

Flyvekontrolenhed (ATC-enhed) (air traffic control unit (ATC-unit)):

Fællesbetegnelse for kontrolcentral, indflyvningskontrol og kontrollårn.

Flyvekontrollinstruktion (air traffic control instruction):

Direktiver udstedt af en flyvekontrolenhed for at kræve, at en pilot udfører en given handling.

Flyvekontrolltjeneste (air traffic control service):

En tjeneste, der har til opgave:

- at forebygge sammenstød mellem luftfartøjer
- at forebygge sammenstød på manøvreområdet mellem luftfartøjer og hindringer
- at fremme og regulere lufttrafik.

Flyvemaskine (aeroplane):

Et kraftdrevet luftfartøj, som er tungere end luft, og som under flyvning hovedsagelig bæres oppe af aerodynamiske reaktioner på flader, der forbliver faste, så længe flyvebetingelserne ikke ændres.

Flyveniveau (Flight Level - FL):

Flade med konstant lufttryk, som bestemmes med trykværdien 1013,2 hPa som udgangspunkt, og som er adskilt fra andre sådanne flader med bestemte trykintervaller.

Anm. 1: En trykhøjdemåler kalibreret i overensstemmelse med standardatmosfæren og

- indstillet på en QNH-værdi angiver højde over havet;*
- indstillet på en QFE-værdi angiver højde over det til QFE-værdien svarende referenceplan;*
- indstillet på trykket 1013,2 hPa kan anvendes for at angive flyveniveauer.*

Anm. 2: Udtrykkene "højde" og "højde over havet" anvendt i anm. 1 ovenfor angiver højdemåleværdier og ikke geometriske højder.

Flyveplads (aerodrome):

Et nærmere bestemt område (herunder bygninger, installationer og udstyr) på landjorden eller vandet eller på en fast, en fast offshore eller en flydende struktur, der skal bruges enten helt eller delvist til luftfartøjers ankomst, afgang og trafik på jorden.

Flyvepladsens meteorologiske kontor (aerodrome meteorological office):

Et kontor med ansvar for meteorologisk tjeneste for flyvepladsen.

Anm.: Flyvepladsen meteorologiske kontor har bl.a. ansvaret for at udstede vejrudsigter (TAF) og flyvepladsvarsler for de enkelte flyvepladser. I

Danmark, Færøerne og Grønland er DMI certificeret til at varetage funktionen som flyvepladsens meteorologiske kontor. Indenfor Vagar FIZ/RMZ varetager den islandske meteorologiske organisation (IMO) funktionen efter aftale med DMI.

Flyvepladsniveau (aerodrome elevation):
Elevationen af det højeste punkt på landingsområdet.

Flyvepladsflyveinformationstjeneste (AFIS) (aerodrome flight information service - (AFIS)):
Flyveinformationstjeneste, som udøves for flyveplads trafik af en udpeget lufttrafiktjenesteudøver.

Flyvepladstrafik (aerodrome traffic):
Al trafik på en flyveplads' manøvreområde og alle luftfartøjer i luften i nærheden af en flyveplads. Luftfartøjer, der opererer i nærheden af en flyveplads, omfatter, men er ikke begrænset til, luftfartøjer, der flyver ind i eller forlader flyvepladsens trafikrunde.

Flyvepladsudsigt (TAF) (terminal aerodrome forecast (TAF)):
En kortfattet beskrivelse af de forventede meteorologiske forhold på en flyveplads i en nærmere angivet periode.

Flyveplan (flight plan):
Specificerede oplysninger vedrørende et luftfartøjs påtænkte flyvning eller en del deraf, afgivet til en lufttrafiktjenesteenhed.

Flyverådgivningstjeneste (air traffic advisory service):
En tjeneste, som udøves i et nærmere angivet lufttrum eller for en angivet rute (rådgivningslufttrum), for at sikre adskillelse, hvor dette er muligt, mellem luftfartøjer, der opererer på flyveplaner i henhold til instrumentflyvereglerne (IFR).

Flyvesigtbarhed (flight visibility):
Sigtbarheden fremad fra cockpittet i et luftfartøj under flyvning.

Flyvesikkerhedsmæssig hændelse (jf. BL 8-10 - ingen engelsk definition):
Enhver driftsforstyrrelse, fejl, mangel eller andet irregulært forhold, som i forbindelse med en hvilken som helst operation af et luftfartøj har eller ville kunne have påvirket flyvesikkerheden i forbindelse med operationen, men som ikke har medført et flyvehavari eller en alvorlig flyvehændelse, der er omfattet af indberetningspligten til Havarikommissionen for Civil Luftfart og Jernbane i medfør af bekendtgørelse nr. 301 af 30. april 1997 om meddelelsespligt med hensyn til flyvehavari og flyvehændelser.

Flyvevej (track):
Se definitionen "Beholden kurs".

Flyvevejsovervågning (flight path monitoring):
Anvendelse af ATS overvågningssystem til at give oplysninger og råd om betydningsfulde afvigelser fra et luftfartøjs tilsigtede flyvevej, heri medregnet afvigelser fra betingelserne i udstedte klareringer.

Anm.: Nogle applikationer kræver en særlig teknologi, f.eks. radar, til at understøtte funktionen flyvevejsovervågning.

Forbudt område (prohibited area):
Et nærmere afgrænset luftrum over en medlemsstats territorium eller territoriale farvand, inden for hvilket flyvning er forbudt.

Forkortet flyveplan (abbreviated flight plan):
Forkortet flyveplan er en flyveplan, der kun indeholder de nødvendige oplysninger for en del af en flyvning.

Formationsflyvning (formation flights):
Flyvning, hvor to eller flere luftfartøjer flyver med visuel reference til hinanden, og hvor afstanden mellem luftfartøjerne er nedsat, således at luftfartøjerne i forhold til anden lufttrafik udgør en sammenhængende flyvning.

Forplads (apron):
Et afgrænset område, som er beregnet til luftfartøjers ophold under ombordtagning eller afsætning af passagerer, post eller gods, tankning, parkering eller vedligeholdelse.

Forpladstjeneste (apron management service):
En tjeneste, der ydes med henblik på at styre luftfartøjers og køretøjers aktiviteter og bevægelser på en forplads.

Forventet afgangstidspunkt (estimated off-block time):
Tidspunktet, på hvilket luftfartøjet forventes at påbegynde udkørsel til start.

Forventet indflyvningstidspunkt (Expected Approach Time - EAT):
Tidspunktet, på hvilket en flyvekontrolenhed forventer, at et ankommende luftfartøj, efter en forsinkelse, vil forlade ventepunktet for at fuldføre indflyvning til landing.

Anm.: Det aktuelle tidspunkt, på hvilket ventepunktet forlades, vil være afhængig af indflyvningsklarering.

Fremherskende sigtbarhed (prevailing visibility):
Den største sigtbarhedsværdi, som observeres i overensstemmelse med definitionen på "sigtbarhed", der opnås inden for mindst halvdelen af

horisontcirklen eller inden for mindst halvdelen af flyvepladsens overflade. Disse områder kan bestå af sammenhængende eller ikke-sammenhængende sektorer.

Anm.: Disse værdier kan fastsættes af en vejrobservator og/eller automatiske systemer. Når der er installeret automatiske systemer, anvendes de til at opnå den bedste vurdering af den fremherskende sigtbarhed.

Fælles interesseområde (Area of Common Interest (ACI):

En udstrækning af luftrum, aftalt mellem 2 lufttrafik-tjenesteenheder, der strækker sig ind i de(t) tilstødende/underliggende ansvarsområde(r), hvori luftrumsstruktur og relaterende aktiviteter kan have indflydelse på koordinationsprocedurer i forbindelse med lufttrafik.

Følsomt område (sensitive area):

Et område, der strækker sig ud over det kritiske område, hvor luftfartøjers eller køretøjers parkering eller bevægelse vil påvirke navigationsvejledningssignalet, i det omfang dette kan udgøre en uacceptabel forstyrrelse af det luftfartøj, som benytter signalet.

G

Generel lufttrafik (GAT) (general air traffic (GAT)):

Flyvninger der udføres i overensstemmelse med civile bestemmelser og procedurer.

Gennemgangshøjde (Transition Altitude - TA):

Den højde over havet, i eller hvorunder et luftfartøjs lodrette position kontrolleres med reference til middelvandstanden.

Gennemgangslag (transition layer):

Luftrummet mellem gennemgangshøjden og gennemgangsniveauet.

Gennemgangsniveau (Transition Level):

Det laveste flyveniveau, der er tilgængeligt over gennemgangshøjden.

Glidelinie (glide path):

En profil til vejledning af luftfartøjers nedgang under slutindflyvning.

Gældende flyveplan (current flight plan):

Flyveplanen inklusive eventuelle ændringer, fremkommet ved senere klareringer.

H

Havari (accident):

En begivenhed i forbindelse med operation af et luftfartøj, der for et bemannet luftfartøjs vedkommende indtræffer fra det tidspunkt, hvor en person går om bord i luftfartøjet i den hensigt at flyve, og indtil alle er gået fra borde, eller for et ubemannet luftfartøjs vedkommende indtræffer fra det tidspunkt, hvor luftfartøjet er klart til at flytte sig med det formål at flyve, og indtil det standser ved flyvningens afslutning, og det primære fremdriftssystem er lukket ned, og hvor:

- a) en person kvæstes dødeligt eller alvorligt som følge af
 - i) at være i luftfartøjet,
 - ii) direkte berøring med en hvilken som helst del af luftfartøjet, herunder dele, som har løsnet sig fra luftfartøjet, eller
 - iii) direkte udsættelse for lufttrykket fra en jetmotor undtagen hvis skaderne har naturlige årsager, er påført af personen selv eller af andre personer, eller hvis skaderne rammer blinde passagerer, der har skjult sig uden for de områder, som passagerer og besætning normalt har adgang til,
- b) luftfartøjet udsættes for skade eller strukturelle fejl, som nedsætter strukturens styrke eller luftfartøjets ydeevne eller flyveegenskaber, og som normalt vil nødvendiggøre en større reparation eller udskiftning af de pågældende dele, bortset fra motorfejl eller motorskade, når skaden er begrænset til en enkelt motor (herunder dennes motorskærme eller tilbehør), til propeller, vingspidser, antenner, følere, ventiler, dæk, bremser, hjul, skærme, paneler, hjullemme, forruder, luftfartøjets beklædning (såsom mindre buler eller huller) eller til mindre skader på hovedrotorblade, halerotorblade, landingsstel samt mindre skader efter hagl eller sammenstød med fugle (herunder huller i radomen), eller
- c) luftfartøjet savnes eller er fuldstændig utilgængeligt.

Helikopter (helicopter):

Et rotorfly, som under flyvning hovedsagelig bæres oppe ved luftens reaktioner på op til to kraftdrevne rotorblade på i det væsentlige lodrette akser.

Helikopterflyveplads (heliport):

En flyveplads udelukkende til brug for helikoptere.

Hindring (obstacle):

Enhver fast, midlertidig eller permanent, eller flytbar genstand eller dele heraf, der:

- a) befinder sig på et område, der er beregnet til luftfartøjers manøvrering på jorden, eller
- b) gennemskærer en nærmere angivet flade, hvis formål er at beskytte luftfartøjer under flyvning, eller
- c) befinder sig uden for de nærmere angivne flader, og som anses for at udgøre en fare for lufttrafikken.

Hindringsfri højde (Obstacle Clearance Altitude/Height - OCA/OCH):

Den laveste højde over havet (OCA) eller alternativt den laveste højde over det relevante banetærskel- eller flyvepladsniveau (OCH), fastsat i overensstemmelse med de pågældende kriterier for hindringsfrihed.

Human factors principper (human factors principles):

Principper anvendt i forbindelse med luftfartsmæssig design, - certificering, - træning, - vedligehold og luftfartsmæssig udøvelse/udførelse til sikring af grænsefladen mellem mennesket og systemkomponenter.

Hændelse (incident):

En begivenhed, som ikke er et havari, men som indtræffer i forbindelse med operation af et luftfartøj, og som har indflydelse på eller vil kunne have indflydelse på sikkerheden i forbindelse med operationen.

Højde (height):

Den lodrette afstand fra et angivet referenceplan til et niveau, et punkt, eller en genstand betragtet som værende et punkt.

Højde over havet (altitude):

Den lodrette afstand fra middelvandstanden til et niveau, et punkt eller en genstand betragtet som værende et punkt.

I**Identifikation** (identification):

Den situation som er tilstede, når positionsvisningen af et bestemt luftfartøj ses på et skærbillede og med sikkerhed er identificeret.

IFR:

Betegnelse for instrumentflyveregler.

IFR-flyvning (IFR-flight):

Flyvning udført i overensstemmelse med instrumentflyvereglerne.

Ikke-RVSM godkendt luftfartøj (NON-RVSM Approved Aircraft):

Et luftfartøj der ikke er godkendt til at flyve i RVSM luftrum.

IMC:

Betegnelse for **Instrumentvejrforhold**.

INCERFA:

Kodeord for **Uvishedsfase**.

Indflyvning med jordsigt (visual approach):

Se Visuel indflyvning

Indflyvningskontrolenhed (approach control unit):

En enhed, som yder flyvekontrolltjeneste for ankomende og afgående kontrollerede flyvninger ved en eller flere flyvepladser.

Indflyvningskontrolltjeneste (approach control service):

Flyvekontrolltjeneste for ankomende og afgående kontrollerede flyvninger.

Indflyvningsrækkefølge (approach sequence):

Den rækkefølge, i hvilken to eller flere luftfartøjer får klarering til indflyvning og landing på en flyveplads.

Indhentende luftfartøj (overtaking aircraft):

Et luftfartøj, der nærmer sig et andet luftfartøj bagfra under en vinkel, der er mindre end 70° målt fra det indhentede luftfartøjs længdeakse.

Indikeret hastighed (Indicated Airspeed - IAS):

Den hastighed, der aflæses på fartmåleren.

Individuel kode (discrete code):

En firetals kode, hvor de 2 sidste tal ikke er "00".

Indledende indflyvning (initial approach segment):

Den del af en instrumentindflyvningsprocedure, der ligger mellem det indledende indflyvningspunkt og

- a) punktet for påbegyndelse af mellemliggende indflyvning, eller
- b) slutindflyvningspunktet.

Indleveret flyveplan (filed flight plan):

Flyveplanen, som den er blevet indleveret af luftfartøjschefen eller dennes stedfortræder til en lufttrafiktjenesteenhed, og uden efterfølgende ændringer.

Instrumentflyveregler (instrument flight rules):

Regler, der danner grundlag for, at et luftfartøj, som er udstyret med egnet navigationsudstyr afpasset til den rute, der skal beflyves, kan flyve i overensstemmelse med de gældende krav til flyveoperationer.

Instrumentindflyvningsoperationer (instrument approach operations):

En indflyvning og landing gennemført ved hjælp af navigationsvejledningsinstrumenter baseret på en instrumentindflyvningsprocedure. Instrumentindflyvningsoperationer kan udføres på to måder:

- a) En todimensionel (2D) instrumentindflyvningsoperation, som alene anvender navigationsvejledning i det horisontale plan; og
- b) En tredimensionel (3D) instrumentindflyvningsoperation, som anvender navigationsvejledning i såvel det horisontale som det vertikale plan.

Anm.: Navigationsvejledning i det horisontale og vertikale plan refererer til vejledningen som gives af enten:

- a) *jordbaserede radionavigationshjælpemidler; eller*
- b) *computergenererede navigationsdata fra jordbaserede-, satellitbaserede-, indbyggede navigationshjælpemidler eller en kombination heraf.*

Instrumentindflyvningsprocedure (IAP) (instrument approach procedure (IAP)):

En serie forudbestemte manøvrer, som udføres under anvendelse af flyveinstrumenter. Manøvrerne er beskyttet mod hindringer fra indflyvningspunktet eller fra begyndelsen af en fastsat indflyvningsrute til et punkt, hvorfra landing kan udføres, og i tilfælde af, at landing ikke udføres, til en position, hvor kriterierne for hindringsfrihed under venteflyvning eller strækflyvning gælder. Instrumentindflyvningsprocedurer klassificeres som følger:

- a) **Ikke-præcisionsindflyvningsprocedure (NPA)** (non-precision approach (NPA) procedure):
En instrumentsindflyvningsprocedure udarbejdet for 2D instrumentindflyvningsoperationer af type A.

Anm.: Ikke-præcisionsindflyvningsprocedurer kan flyves under anvendelse af en teknik baseret på kontinuerlig nedgang til slutindflyvning (CDFA). CDFA med rådgivende VNAV vejledning beregnet af udstyr ombord (se PANS-OPS (Doc 8168), Vol. I, Part I, afsnit 4, kap. 1, pkt. 1.8.1) betragtes som 3D instrumentindflyv-

ningsoperationer. CDFA med manuel beregning af den krævede nedgangshastighed betragtes som 2D instrumentindflyvningsoperationer. For yderligere oplysninger om CDFA henvises til afsnit 1.7 og 1.8 i Doc 8168, jf. ovenfor.

- b) **Instrumentindflyvningsprocedure med vertikal vejledning (APV)** (approach procedure with vertical guidance (APV)):

En instrumentindflyvningsprocedure baseret på præstationsbaseret navigation (PBN) udarbejdet for 3D instrumentindflyvningsoperationer af type A.

- c) **Præcisionsindflyvningsprocedure (PA)** (Precision approach (PA) procedure):

En instrumentindflyvningsprocedure baseret på navigationssystemer (ILS, MLS, GLS and SBAS Cat I) udarbejdet for 3D instrumentindflyvningsoperationer af type A eller B.

Anm.: Der henvises til ICAO Annex 6 ang. instrumentindflyvningsoperationstyper.

Instrumentvejrforhold (IMC) (Instrument Meteorological Conditions - (IMC)):

Vejrforhold, udtrykt i værdier for sigtbarhed, afstand fra skyer og skydækkeshøjde, der er mindre end de minima, der er fastsat for visuelle vejrforhold.

Interception (interception):

En militær handling rettet mod et luftfartøj, oftest med henblik på at fastslå dettes identitet.

Internationalt NOTAM-kontor (NOF) (international NOTAM office (NOF)):

Et kontor, der er udpeget af en medlemsstat til international udveksling af NOTAM.

K

Kampfly/Kamphelikopter (combat aircraft):

Militære luftfartøjer, der medfører bevæbning eller som er i stand til at medføre bevæbning.

Klarering fra en flyvekontrolenhed (air traffic control clearance):

Tilladelse til at et luftfartøj foretager manøvrer i overensstemmelse med de nærmere betingelser, der er angivet af en flyvekontrolenhed.

Anm.: Udtrykket "klarering" fremgår flere steder i instrukserne, og har samme betydning.

Klareringsgrænse (clearance limit):

Det punkt, hvortil et luftfartøj har modtaget klare-
ring.

Kode for banens tilstand (Runway Condition
Code (RWYCC)):

Et nummer, der skal anvendes i rapporten om
banens tilstand (RCR), som beskriver baneover-
fladetilstandens indvirkning på flyvemaskiners
decelerationsevne og lateral kontrol.

Kontrolcentral (ACC) (area control centre
(ACC)):

En enhed, der udøver flyvekontrolltjeneste for
kontrollerede flyvninger inden for kontrolområder
under dens ansvarsområde.

Kontrolleret flyveplads (controlled aerodrome):

En flyveplads, hvor der udøves flyvekontrolltjene-
ste for flyvepladstrafik.

Kontrolleret flyvning (controlled flight):

Enhver flyvning, for hvilken der er udstedt en klare-
ring.

Kontrolleret luftrum (controlled airspace):

Et nærmere afgrænset luftrum, inden for hvilket
der udøves flyvekontrolltjeneste i overensstem-
melse med luftrumsklassifikationen.

*Anm.: Kontrolleret luftrum er en fællesbetegnel-
se, som dækker ATS-luftrum klasse A, B, C, D og E.*

Kontrolområde (control area):

Et kontrolleret luftrum, der strækker sig op efter fra
en fastsat grænse over jorden.

Kontroloverdragelsespunkt (transfer of control
point):

Et nærmere bestemt punkt på et luftfartøjs flyve-
vej, hvor ansvaret for at udøve flyvekontrolltjene-
ste for luftfartøjet overdrages fra én flyvekontrol-
enhed eller kontrolposition til den næste.

Kontrolltårn (aerodrome control tower):

En enhed der yder flyvekontrolltjeneste for flyve-
pladstrafik.

Kontrolzone (control zone):

Et kontrolleret luftrum, der strækker sig op efter fra
jordens overflade til en fastsat øvre grænse.

Kritisk fase (emergency phase):

En fællesbetegnelse for uvishedsfase, bered-
skabsfase og nødfase.

Kritisk område (critical area):

Et område med fastlagte dimensioner, der stræk-
ker sig rundt om jordbaseret udstyr, som benyttes
til præcisionsinstrumentindflyvning, hvor tilstede-

værelsen af køretøjer eller luftfartøjer vil forårsage
en uacceptabel forstyrrelse af navigationsvejled-
ningssignalerne.

Krævet navigationstolerance (Required Navi-
gation Performance - RNP):

En angivelse af den navigationstolerance, der er
acceptabel ved operation indenfor definerede luft-
rum.

Kunstflyvning (aerobatic flight):

Bevidste manøvrer, der udføres med et luftfartøj
for at opnå en brat ændring af luftfartøjets fly-
vestilling, en unormal flyvestilling eller en unormal
ændring af hastigheden, som ikke er nødvendig
ved en normal flyvning eller ved instruktion i for-
bindelse med certifikater eller rettigheder ud over
rettigheden til kunstflyvning.

Kursdirigering (vectoring):

Udøvelse af navigationsvejledning til luftfartøjer i
form af en specifik kurs baseret på brugen af et
ATS-overvågningssystem.

Kørsel (taxiing):

Et luftfartøjs bevægelse ved egen kraft på en fly-
veplads eller en operationslokalitet bortset fra
start og landing.

L

Lav indflyvning (low approach):

En overflyvning langs med eller parallelt med en
landingsbane for træningsformål.

Lav overflyvning (low pass):

Forbiflyvning af kontrolltårn eller andet observati-
onssted for at få foretaget en visuel inspektion af
luftfartøjet fra jorden.

Lokal rutinemelding (local routine report):

En meteorologisk melding udstedt med faste tids-
intervaller - kun beregnet til udbredelse på
afgangsflyvepladsen, hvor observationerne blev
foretaget.

*Anm.: Lokal rutinemelding relaterer sig til ud-
trykket "Met-report".*

Lokal særmelding (local special report):

En meteorologisk melding udstedt i henhold til de
kriterier, der er fastsat for særlige observationer -
kun beregnet til udbredelse på afgangsflyveplad-
sen, hvor observationerne blev foretaget.

*Anm.: Lokal særmelding relaterer sig til udtryk-
ket "Special", dvs. en ændring til Met-report.*

Luftfartens faste telekommunikationsnet (AFTN) (aeronautical fixed telecommunication network (AFTN)):

Et verdensomspændende system af luftfartens faste kredsløb, der indgår i AFS, til udveksling af meldinger og/eller digitale data mellem luftfartens faste stationer med samme eller forenelige kommunikationskarakteristika.

Luft til jord-kommunikation (air-ground communication):

Tovejskommunikation mellem luftfartøjer og stationer eller lokaliteter på jordens overflade.

Anm.: Udtrykket "to-vejs radiokommunikation" anvendes i instrukserne, og har samme betydning.

Luftfartens Mobile Tjeneste (aeronautical mobile service):

En mobiltjeneste mellem luftfartsstationer og luftfartøjer, mellem luftfartøjer indbyrdes og mellem luftfartøjer og redningsfartøjer. Nødradiopejlesendere med positionsangivelse kan også indgå i denne tjeneste på angivne nødfrekvenser.

Luftfartens meteorologiske station (aeronautical meteorological station):

En station, der foretager observationer og afgiver meteorologiske meldinger til brug i luftfarten.

Anm.: Tjenesten benævnes også vejrobservationstjeneste, som udsender bl.a. METAR- og SPECI-meldinger for den pågældende flyveplads. De enkelte flyvepladser i Danmark samt Vagar Lufthavn er certificeret til at udøve vejrobservationstjeneste. I Grønland er Mittarfeqarfiit (Grønlands Lufthavne) certificeret til at udøve vejrobservationstjeneste for luftfarten på de grønlandske flyvepladser.

Luftfartsforetagende (operator):

En person, organisation eller andet foretagende, der er beskæftiget med eller driver luftfartsvirksomhed.

Luftfartsinformationspublikation (AIP) (aeronautical information publication (AIP)):

En publikation, som er udgivet af en stat eller efter bemyndigelse fra en stat, som indeholder luftfartsinformation af varig natur, og som er af væsentlig betydning for luftfarten.

Luftfartslys (aeronautical ground light):

Ethvert lys, der tjener som hjælp for luftfarten, med undtagelse af lys anbragt på et luftfartøj.

Luftfartsstation (aeronautical station):

En jordstation i luftfartens mobile tjeneste. En luft-

fartsstation kan være placeret om bord på et skib eller på en platform på havet.

Luftfartøj (aircraft):

Enhver maskine, der i atmosfæren kan oppebæres af andre af luftens reaktioner end luftens reaktioner mod jordoverfladen.

Luftfartøjs passagenærhed (aircraft proximity):

En situation, hvor afstanden mellem luftfartøjer, under hensyn til deres indbyrdes positioner og hastigheder, efter en pilots eller lufttrafiktjenestepersonalets opfattelse har været af en sådan karakter, at det berørte luftfartøjs sikkerhed har været bragt i fare. Et luftfartøjs passagenærhed er klassificeret som følger:

Kollisionsrisiko:

Risikoklassifikationen for et luftfartøjs passagenærhed, hvor der har været alvorlig fare for kollision.

Sikkerhed ikke tilsikret:

Risikoklassifikationen for et luftfartøjs passagenærhed, hvor et luftfartøjs sikkerhed muligvis har været bragt i fare.

Ingen kollisionsrisiko:

Risikoklassifikationen for et luftfartøjs passagenærhed, hvor der ikke har været kollisionsrisiko.

Risikoen ikke bestemt:

Risikoklassifikationen for et luftfartøjs passagenærhed, hvor der ikke foreligger tilstrækkelige oplysninger til at afgøre den pågældende risiko, eller hvor resultatløse eller modstridende beviser udelukker en sådan afgørelse.

Luftfartøjschef (pilot-in-command):

Den pilot, der er udpeget af operatøren eller ved almenflyvning af luftfartøjets ejer til at have kommandoen over flyvningen, og som er pålagt ansvaret for flyvningens sikre gennemførelse.

| **Luftfartøjsidentifikation** (aircraft identification):

En gruppe bogstaver, tal eller en kombination heraf, som enten er identisk med eller er den tilsvarende kodebetegnelse for det flykaldesignal, der skal benyttes i luft til jord-kommunikation, og som benyttes til at identificere luftfartøjet i lufttrafiktjenestens jord til jord-kommunikation.

Luftrapport (air-report):

En rapport fra et luftfartøj under flyvning udarbejdet i overensstemmelse med kravene om position samt operationelle og/eller meteorologiske meldinger.

Lufttankning (air to air refuelling):

Overførsel af flybrændstof fra et i luften værende luftfartøj til et eller flere luftfartøjer.

Lufttrafik (air traffic):

Al trafik med luftfartøjer under flyvning eller under manøvrering på en flyveplads' manøvreområde.

Lufttrafikhændelse (air traffic incident):

En alvorlig flyvehændelse, der hovedsagelig relaterer sig til bestemmelserne for lufttrafiktjeneste, og hvor luftfartøjer passerer hinanden i en sådan nærhed, eller hvor andre vanskeligheder forårsaget af mangelfulde procedurer, manglende efterlevelse af procedurer eller fejl ved hjælpemidler på jorden resulterer i, at der opstår en faretruende situation.

Lufttrafikregulering (Air Traffic Flow Management - ATFM):

En tjeneste, som er etableret med det formål at medvirke til en sikker, velordnet og hurtig afvikling af lufttrafik ved at sikre, at flyvekontrolkapaciteten udnyttes fuldt ud, og at trafikmængden er forenelig med den fastsatte kapacitet.

Anm.: ATS-instruks 20, Lufttrafikregulering, beskriver de forskellige aktørers ansvar i forbindelse med lufttrafikregulering.

Lufttrafikreguleringsafgangsslot (AFTM-slot):

En beregnet starttid, CTOT (Calculated Take-off Time), der er det tidspunkt, med en tolerance på - 5 til +10 minutter, inden for hvilket luftfartøjet skal starte.

Anm.: Dansk definition baseret på forordning EU 255/2010, Doc 7030, ATFCM OPS Manual og ATS-instruks 20.

Lufttrafiktjeneste (Air Traffic Service - ATS):

En fællesbetegnelse for flyveinformationstjeneste, alarmeringstjeneste, flyverådgivningstjeneste, flyvekontrolltjeneste (område-, indflyvnings- eller tårnkontrolltjeneste).

Lufttrafiktjenesteenhed (air traffic service unit):

Fællesbetegnelse for flyvekontrollen, flyveinformationscentral, AFIS-enhed og meldekontor for lufttrafiktjeneste.

Lufttrafiktjenesteluftrum - ATS-luftrum (air traffic services airspace):

Afgrænsede luftrum, benævnt med et bogstav, inden for hvilke det er angivet, hvilke typer flyvning der må forekomme, hvilke krav der er foreskrevet, og hvilken lufttrafiktjeneste der udøves.

Anm.: ATS-luftrum er klassificeret som klasse A til G.

M

Manøvreområde (manoeuvring area):

Den del af en flyveplads, der anvendes til luftfartøjers start, landing og kørsel, bortset fra forpladser.

Marchfart (cruising speed):

Planlagt egenfart i marchhøjden.

Marchhøjde (cruising level):

En flyvehøjde, hvori en væsentlig del af en flyvning foregår.

Marchstigning (cruise climb):

En stigeteknik, som indebærer en forøgelse af luftfartøjets højde, efterhånden som dets vægt formindskes.

Meldekontor for lufttrafiktjeneste (Air Traffic Services Reporting Office - ARO):

En enhed, oprettet med det formål at modtage og videregive meldinger vedrørende lufttrafiktjeneste og flyveplaner, som indgives inden afgang, samt udøve alarmeringstjeneste.

Anm.: Et meldekontor for lufttrafiktjeneste kan oprettes som en særskilt enhed eller sammen med en eksisterende enhed, som f.eks. en anden lufttrafiktjenesteenhed, eller en enhed under luftfartsinformationstjenesten.

Mellemliggende indflyvning (intermediate approach):

Den del af en instrumentindflyvningsprocedure, der ligger

- mellem punktet for påbegyndelse af mellemliggende indflyvning og slutindflyvningspunktet, eller
- mellem afslutningen af proceduredrej eller drej i ventemønster og slutindflyvningspunktet.

Menneskelig ydeevne (human performance):

Menneskelige ydeevner og begrænsninger, hvilke har indflydelse på sikkerheden og effektiviteten af luftfartsmæssige udøvelser/udførelser.

METAR:

Meteorologisk rutinemelding for en flyveplads.

Meteorologisk melding (meteorological report):

En beskrivelse af de observerede meteorologiske forhold på et bestemt tidspunkt og sted.

Meteorologiske oplysninger (meteorological information):

Meteorologiske meldinger, analyser, udsigter og

enhver anden beskrivelse, der vedrører eksisterende eller forventede meteorologiske forhold.

Meteorologisk overvågningskontor (meteorological watch office):

Et kontor, der overvåger meteorologiske forhold, der påvirker flyveoperationer, og tilvejebringer oplysninger om forekomst eller forventet forekomst af nærmere angivne en route-vejrphenomener og andre fænomener i atmosfæren, som kan have sikkerhedsmæssig indflydelse på flyveoperationer inden for et bestemt ansvarsområde.

Anm.: Det meteorologiske overvågningskontor udsteder bl.a. SIGMET til brug for luftfarten. I Danmark, Færøerne og Grønland er DMI certificeret til at varetage funktionen som meteorologisk overvågningskontor. Indenfor Vagar FIZ/RMZ varetager den islandske meteorologiske organisation (IMO) funktionen efter aftale med DMI.

Mindste brændstofmængde (minimum fuel):

Udtryk der benyttes til at beskrive en situation, hvori et luftfartøjs brændstof-/energibeholdning har nået et niveau, som medfører at flyvningen er nødsaget til at lande på en nærmere bestemt flyveplads og hvor ingen yderligere forsinkelse kan accepteres.

Anm.: Betydningen af "minimum fuel" for militære flyvninger fremgår af ATS-instruks 12, pkt. 14.1.

Minimum sektorhøjde (MSA) (minimum sector altitude (MSA)):

Den laveste anvendelige højde over havet, der sikrer en mindste afstand på 1000 ft over alle hindringer i et område inden for en sektor af en cirkel med radius 25 NM med centrum i et betydningsfuldt punkt, flyvepladsreferencepunkt (ARP) eller heliportreferencepunkt (HRP).

Anm.: Minimum sektorhøjden (MSA) fremgår af AIP, Aerodrome (AD), for de pågældende flyvepladser.

Modtagende enhed/flyveleder (receiving unit/controller):

Den lufttrafiktjenesteenhed/flyveleder, til hvem en melding sendes.

Anm.: Se definitionen på en sendende enhed/flyveleder.

Multilaterationssystem (MLAT) (Multilateration system):

En gruppering af udstyr, konfigureret til at præsentere positionen, baseret på SSR signaler, som primært anvender teknikken tidsforskel ved ankomst (time difference of arrival (TDOA)). Yder-

ligere informationer, herunder identifikation, kan udtrækkes fra de modtagne signaler.

N

Navigationshjælpemidler (navigational aid):

En facilitet eller et system uden for luftfartøjet, der genererer elektromagnetiske signaler, som luftfartøjssystemer benytter til positionsbestemmelse eller flyvevejsvejledning.

NOTAM (NOTAM):

En oplysning, der formidles via telekommunikation og indeholder information vedrørende etablering, tilstand eller ændring ved enhver luftfartsfacilitet, tjeneste, procedure eller fare, hvorom betimelig viden er nødvendig for personale beskæftiget med flyveoperationer.

Nød (distress):

En situation, hvori man trues af en alvorlig og overhængende fare, og som kræver øjeblikkelig hjælp.

Nødfase (distress phase):

En situation, hvor der er rimelig vished for, at et luftfartøj og de ombordværende befinder sig i en alvorlig og overhængende fare og har behov for øjeblikkelig hjælp. Kodebetegnelse DETRESFA.

O

Obligatorisk radiozone (RMZ) (radio mandatory zone (RMZ)):

Et nærmere afgrænset luftrum, hvor det er obligatorisk at have og bruge radioudstyr.

Obligatorisk transponderzone (TMZ) (transponder mandatory zone (TMZ)):

Et nærmere afgrænset luftrum, hvor det er obligatorisk at have og bruge transpondere med trykhøjderapporteringssystem.

Offentlig flyveplads (public aerodrome):

En flyveplads, der er godkendt af Trafikstyrelsen og som på nærmere fastsatte vilkår er åben for offentligheden.

Områdekontrolltjeneste (area control service):

Flyvekontrolltjeneste for kontrollerede flyvninger inden for kontrolområder.

OCA/OCH:

Betegnelse for **Hindringsfri højde**.

Områdenavigation (RNAV) (area navigation - RNAV):

Navigationsmetode, som tillader et luftfartøj at følge vilkårlige ruter, enten inden for det anvendte

jord- eller satellitbaserede navigationssystemes dækningsområde, eller ved hjælp af luftfartøjets egne hertil egnede navigationssystemer, eller en kombination heraf.

Områdenavigationsrute (area navigation route): En ATS-rute etableret til brug for luftfartøjer, som kan anvende områdenavigation.

Omstillingspunkt (change-over point): Det punkt, hvor det forventes at et luftfartøj, som navigerer langs et afsnit af en ATS-rute defineret ved VOR/NDB-stationer, ændrer sin primære navigationsreference fra et bagved liggende til det nærmest foranliggende hjælpemiddel.

Operationel lufttrafik (OAT) (operational air traffic (OAT)): Militære flyvninger der ikke udføres i henhold til GAT.

Operationer ved lav sigtbarhed (LVO) (low-visibility operations (LVOs)): Indflyvnings- eller startoperationer på en bane med en banesynsvidde (RVR) på under 550 m eller med en beslutningshøjde (DH) på under 200 fod.

Operatør af ubemandet luftfartøjssystem - UAS-operatør (UAS-operator): Enhver juridisk eller fysisk person, der opererer eller har til hensigt at operere med et eller flere UAS'er.

Overdragende enhed/flyveleder (transferring unit/controller): Den flyvekontroldenhed/flyveleder, der overdrager ansvaret for udøvelse af flyvekontrolltjeneste for et luftfartøj til den næste flyvekontroldenhed/ flyveleder langs flyveruten.

Anm.: Se definitionen på accepterende enhed/ flyveleder.

Overvågningsradar (surveillance radar): Radarudstyr anvendt til at bestemme et luftfartøjs position i retning og afstand.

P

Positionssymbol (Position symbol): Det synlige tegn, i symbolsk form, på et skærmbillede af positionen på et luftfartøj, køretøj på en flyveplads eller anden genstand fremkommet ved en automatisk behandling af positionsdata, uanset hvorfra disse data stammer.

Positionsvisning (Position indication): Det synlige tegn, i ikke-symbolsk og/eller symbolsk form, på et skærmbillede af positionen på et luftfartøj, køretøj på en flyveplads eller anden genstand.

Primær overvågningsradar (Primary Surveillance Radar - PSR): Et radarovervågningssystem, som bruger reflekterede radiosignaler.

Primær radar blip (primary surveillance radar blip - PSR): Betegnelse for den visuelle visning i ikke-symbol form på et skærmbillede af et luftfartøjs position opnået fra primær radar.

Proceduredrej (procedure turn): En manøvre, hvor der foretages et drej bort fra en given flyvevej efterfulgt af et drej i den modsatte retning, således at luftfartøjet når ind på og fortsætter i den modsatte retning af den oprindelige flyvevej.

Anm.: Proceduredrej angives som "venstre" eller "højre" afhængig af retningen af det første drej.

Procedural kontrol (Procedural control): Udtryk der anvendes for at indikere at informationer fra et ATS overvågningssystem ikke kræves ved udøvelse af flyvekontrolltjeneste.

Procedural adskillelse (Procedural separation): Den adskillelse som anvendes når der udøves procedural kontrol.

Procedurer ved lav sigtbarhed (low-visibility procedures): Procedurer, der anvendes på en flyveplads for at sikre sikker drift under operationer ved lav sigtbarhed.

Præcisionsindflyvningsprocedure (PA) (Precision approach (PA) procedure): Se: Instrumentindflyvningsprocedure.

R

Radar (radar): Et radiohjælpemiddel, som kan give oplysninger om genstandes afstand, retning/og eller højde.

Radar trail (radar trail): En militær formationstype, hvor de enkelte piloter selv opretholder en indbyrdes længdeadskillelse ved hjælp af luftfartøjernes radar.

Radaradskillelse (radar separation):

Den adskillelse der anvendes, når oplysninger om luftfartøjers position fås ved radarhjælpemidler.

Radarindflyvning (radar approach):

En indflyvning, hvor slutindflyvningen udføres efter anvisning af en flyveleder, der anvender radar.

Radarklatter (radar clutter):

Den synlige visning på et skærbillede af uønskede signaler.

Radarkontakt (radar contact):

Et luftfartøj er i radarkontakt, når radarpositionen hidrørende fra det pågældende luftfartøj er synligt og identificeret på et skærbillede.

Radiopejlestation (radio direction-finding station):

En radiostation, som kun er beregnet til at fastslå retningen til andre stationer på grundlag af disses transmissioner.

Radiotelefoni (radiotelephony):

En form for radiokommunikation med det primære formål at udveksle oplysninger ved hjælp af tale.

Rapport om banens tilstand (Runway Condition Report (RCR)):

En omfattende standardiseret rapport om banens overfladetilstand og dens indvirkning på den pågældende flyvemaskines start- og landingspræstation beskrevet med koder for banens tilstand.

Rapportpunkt (reporting point):

Et nærmere fastsat geografisk sted, i forhold til hvilket et luftfartøjs position kan angives.

Redningscentral (RCC) (rescue coordination centre (RCC)):

En enhed, der er ansvarlig for at fremme effektiv tilrettelæggelse af eftersøgnings- og redningstjenester og for at samordne udførelsen af eftersøgnings- og redningsoperationer inden for en eftersøgnings- og redningsregion.

Redningsenhed (rescue unit):

En enhed, som er bemandet med faguddannet personale og forsynet med udstyr, som er velegnet til en hurtig udførelse af eftersøgnings- og redningstjeneste.

Reduceret Højdeadskillelses Minimum – RVSM (Reduced Vertical Separation Minimum – RVSM):

Højdeadskillelse på 1000 fod mellem FL 290 og FL 410 inklusive.

Release for drej (release for turn):

En tilladelse til den modtagende enhed til at foretage drej med nærmere angivne luftfartøjer på ikke mere end 45° fra deres nuværende flyvevej før overdragelse af kontrol.

Anm.: Den overdragende enhed forbliver ansvarlig for adskillelse i sit ansvarsområde, medmindre andet aftales.

Release for nedgang (release for descend):

En tilladelse til den modtagende enhed til at foretage nedgang med nærmere angivne luftfartøjer før overdragelse af kontrol.

Anm.: Den overdragende enhed forbliver ansvarlig for adskillelse i sit ansvarsområde, medmindre andet aftales.

Release for stigning (release for climb):

En tilladelse til den modtagende enhed til at foretage stigning med nærmere angivne luftfartøjer før overdragelse af kontrol.

Anm.: Den overdragende enhed forbliver ansvarlig for adskillelse i sit ansvarsområde, medmindre andet aftales.

Restriktionsområde (restricted area):

Et nærmere afgrænset luftrum over en medlemsstats territorium eller territoriale farvand, inden for hvilket flyvning kun må foregå på visse nærmere angivne betingelser.

RMZ:

Betegnelse for Obligatorisk radiozone (RMZ).

RNAV:

Betegnelse for **Områdenavigation**.

Rotorfly (rotorcraft):

Et motordrevet luftfartøj, der er tungere end luft, og som under flyvning hovedsagelig er afhængig af den opdrift, der skabes af op til to rotor.

Rullevej (taxiway):

En vej, der er anlagt på en landflyveplads til brug for luftfartøjer under kørsel fra en del af flyvepladsen til en anden, herunder:

- Rullevej ved standplads. Den del af et rullevejsystem, som findes på forpladsen, og som kun har til formål at give adgang til standpladser.
- Rullevej på forplads. Den del af et rullevejsystem, som findes på forpladsen, og som i en gennemgående rute krydser forpladsen.

- c) Rullevej til hurtig frakørsel. En rullevej, som slutter sig til en bane i en spids vinkel, således at landende luftfartøjer kan køre fri af banen med en højere hastighed, end det ellers er muligt, med det formål at nedbringe den tid, banen er optaget.

RVSM godkendt luftfartøj (RVSM Approved Aircraft):

Et luftfartøj der er godkendt til at flyve i RVSM luft- rum.

RVSM-luftrum (RVSM Airspace):

Luftrum hvor der anvendes reduceret højdeadskil- lelse på 1000 ft mellem FL 290 og FL 410 inklu- sive.

S

Sekundær overvågningsradar (SSR) (second- ary surveillance radar (SSR)):

Et radarovervågningssystem, der benytter sen- dere og modtagere (interrogatorer) og transpon- dere.

Sekundær radar (secondary radar):

Et radarsystem, hvor et radiosignal, der transmit- teres fra radarstationen, igangsætter transmissio- nen af et radiosignal fra en anden station.

Sendende enhed/flyveleder (sending unit/con- troller):

Den lufttrafiktjenesteenhed/flyveleder, der sender en melding.

Anm.: Se definitionen på en modtagende en- hed/flyveleder.

SIGMET (SIGMET):

Oplysninger udstedt af et meteorologisk overvåg- ningskontor om forekomst eller forventet fore- komst af nærmere angivne en route- vejrfænomener og andre fænomener i atmosfæ- ren og udviklingen i tid og rum af disse fænome- ner, som kan have sikkerhedsmæssig indflydelse på flyveoperationer.

Sigtbarhed (visibility):

En sigtbarhed til luftfartsmæssig brug, der er størst af følgende:

- Den største afstand, i hvilken en sort genstand af passende dimensioner placeret tæt på jord- overfladen kan ses og genkendes mod en lys baggrund.
- Den største afstand, i hvilken lys på omkring 1000 candela kan ses og identificeres mod en uoplyst baggrund.

Anm. 1: Med en given udslukningskoefficient har de to afstande forskellige værdier målt i luft. Den af- stand, der er nævnt under b), varierer i takt med baggrundsbelysningen. Den afstand, der er nævnt under a), er repræsenteret ved meteorologisk op- tisk rækkevidde.

Anm. 2: Definitionen omfatter observationer af sigtbarhed i lokale rutine- og særmeldinger, obser- vationer af fremherskende og minimum sigtbarhed rapporteret i METAR og SPECI samt observatio- ner af sigtbarhed ved jorden.

Sigtbarhed ved jorden (ground visibility):

Sigtbarheden på en flyveplads, angivet af en god- kendt vejrobservator eller automatiske systemer.

Sikkerhedsbetonede alarmer og advarsler (safety alerts and warnings):

Sikkerhedsbetonede alarmer og advarsler omfat- ter:

- konfliktalarm (conflict alert),
- konfliktforudsigelse (conflict prediction),
- minimumhøjdeadvarel (minimum safe altitu- de warning (MSAW),
- utilsigtet dublering af
 - SSR-koder, og
 - luftfartøjsidentifikation,
- afbrudt tracking, hvorved forstås at forbindel- sen til radarkilden tilsyneladende virker, men at der ikke modtages radar tracks på præsen- tationsskærmen,
- frosset præsentationsskærm, hvorved forstås at præsentationsskærmen ikke opdateres,
- anvendelse af de SSR-koder, som anvendes ved nødsituationer og andre unormale situati- oner (75xx, 76xx og 77xx), og
- udfald af de ATS-overvågningskilder, der an- vendes ved den valgte præsentation.

Sikkerhedsstandplads (aircraft security stand):

En standplads eller et område til parkering af luft- fartøjer, som vides eller formodes at være udsat for en ulovlig handling eller som af andre årsager iso- leres fra de normale aktiviteter på flyvepladsen.

Sikkerhedstjeneste (safety service):

Betegnelse for den tjeneste, som alarmerings-og kommunikationsmæssigt kan ydes af luftfartsradio- stationer til VFR-flyvninger i Nuuk FIR.

Sky af operationel betydning (cloud of operatio- nal significance):

En sky med en skybasehøjde på under 5 000 ft eller under den højeste minimumssektorhøjde,

afhængigt af hvilken højde der er størst, eller en cumulonimbus eller optårnet cumulus i en hvilken som helst højde.

Skydækkeshøjde (ceiling):

Højden over jorden eller vandet af underkanten af det laveste skylag under 20.000 fod, der dækker mere end halvdelen af himlen.

Skyhøjde (cloud base):

Højden på basen af det nederste observerede eller forudsagte skyelement i nærheden af en flyveplads eller et driftssted eller inden for et angivet operationsområde, normalt målt over flyvepladsniveauet eller havoverfladen i tilfælde af off-shoreoperationer.

Skærm billede (situation display):

Et elektronisk billede, som afbilder luftfartøjers position og bevægelser og andre oplysninger efter behov.

Anm.: Udtrykket "præsentationsskærm" anvendes i instrukserne og har samme betydning.

Slutindflyvning (final approach):

Den del af instrumentindflyvningsproceduren, som:

- a) påbegyndes ved det specificerede fikspunkt eller punkt eller, hvis et sådant fikspunkt eller punkt ikke er specificeret, på et af følgende steder:
 - i) ved afslutningen af det sidste proceduredrej, basedrej eller indadgående drej i en racetrack-procedure, hvis dette er specificeret,
 - ii) ved intercept-punktet af den sidste beholdne kurs, som er specificeret i indflyvningsproceduren,
- b) afsluttes i et punkt i nærheden af en flyveplads, hvorfra en landing kan foretages, eller en afbrudt indflyvningsprocedure indledes.

SNOWTAM (SNOWTAM):

En særlig serie i NOTAM, som gives i et standardformat, og som indeholder en overfladetilstandsrapport, der oplyser om tilstedeværelsen eller ophør af farlige situationer som følge af sne, is, snesjap, rim, stående vand.

SPECI:

Særlig meteorologisk melding for en flyveplads.

Speciel luftrapport (special air-report):

Et luftfartøjs meteorologiske melding, som udstedes i overensstemmelse med kriterierne og baseres på observationer under flyvningen.

Speciel VFR-flyvning (special VFR-flight):

En VFR-flyvning, som har fået ATC-klarering til at flyve i en kontrolzone under vejrforhold, der er ugunstigere end VMC.

SSR:

Betegnelse for **Sekundær overvågningsradar**.

SSR funktionstilstand (SSR mode):

Den konventionelle identifikator i forbindelse med bestemte funktioner for de funktionstilstandssignaler, der sendes af en SSR-interrogator. Der er angivet fire funktionstilstande i ICAO bilag 10: A, C, S og intermodal.

Anm.: I instrukserne anvendes det engelske udtryk "mode" (f.eks. mode C).

SSR kode (SSR code):

Det nummer, som er tildelt et bestemt flerimpuls svarsignal afsendt af en transponder i mode A eller mode C.

SSR-svar (SSR response):

Den synlige visning i ikke-symbol form på et skærm billede af et signal sendt fra en SSR-transponder, som svar på et spørgsmål.

Standard instrumentindflyvning (STAR) (standard instrument arrival (STAR)):

En nærmere angivet IFR-rute for ankomende luftfartøjer, som forbinder et betydningsfuldt punkt, normalt på en ATS-rute, med et punkt, hvorfra en publiceret instrumentindflyvningsprocedure kan påbegyndes.

Standard instrumentudflyvning (SID) (standard instrument departure (SID)):

En nærmere angivet IFR-rute for udflyvende luftfartøjer, som forbinder flyvepladsen eller en specificeret bane på flyvepladsen med et betydningsfuldt punkt, normalt på en ATS-rute, hvorfra flyvningens en route-fase påbegyndes.

Standardflyveplan (RPL) (repetitive flight plan (RPL)):

En flyveplan for en række hyppigt gentagne og regelmæssigt udførte individuelle flyvninger med enslydende grunddata, som et luftfartsforetagende har afleveret til opbevaring og gentagen brug ved lufttrafik tjenesteenheder.

Anm.: Standardflyveplaner (RPL) kan ikke anvendes for flyvninger inden for eller gennem IFPZ, hvorfor luftfartsforetagender ikke må indsende sådanne RPL til IFPS.

Statsluftfartøj (state aircraft):

Et luftfartøj der udfører flyvning for militær, told og/eller politi.

Stedindikator (location indicator):

En 4-bogstavskode formuleret i henhold til ICAO's regler herfor og tildelt en fast luftfartsstations geografiske beliggenhed.

Styret kurs (heading):

Retningen af et luftfartøjs længdeakse under flyvning, udtrykt i grader fra nord (retvisende, misvisende, devierende eller grid).

Sættepunkt (touchdown):

Det punkt, hvor glidelinien berører banen.

Anm.: Sættepunktet som defineret ovenfor er kun et referencepunkt og er ikke nødvendigvis det punkt, hvor luftfartøjer vil berøre banen.

T

TA:

Betegnelse for **Gennemgangshøjde**.

Terminalområde (TMA) (terminal control area (TMA)):

Et kontrolområde, der normalt oprettes ved sammenløbet af ATS-ruter i nærheden af en eller flere store flyvepladser.

Tjenestetid (hours when service is provided):

Den periode, hvor der på en offentlig flyveplads ydes flyvepladstjeneste og lufttrafiktjeneste.

Trafikinformationer (traffic information):

Informationer udstedt af en lufttrafiktjenesteenhed for at oplyse en pilot om anden kendt eller observeret trafik, som kan være i nærheden af det pågældende luftfartøjs position eller forventede rute, og for at hjælpe piloten til at undgå sammenstød.

Trafikområde (movement area):

Den del af en flyveplads, der anvendes til luftfartøjers start, landing og kørsel, dvs. manøvreområde og forpladsen.

Trafikrunde (aerodrome traffic circuit):

Den angivne flyvevej, som luftfartøjer følger under flyvning i nærheden af en flyveplads.

Trykhøjde (pressure altitude): Et atmosfærisk tryk, som angives i den højde over havet, som svarer til det pågældende tryk i standardatmosfæren.

Tærskel (threshold):

Begyndelsen af den del af banen, der kan bruges til landing.

Tårnkontrolltjeneste (aerodrome control service):

Flyvekontrolltjeneste for flyvepladstrafik.

U

Ubemandet friballon (unmanned free balloon):

Et ubemandet luftfartøj, der i fri flyvning er lettere end luft, og som ikke fremdrives ved egen kraft.

Anm.: Ubemandede friballoner inddeles i kategorierne: let, middel, tung, legetøjsballon, tivoli-ballon og anden ballon, hvor detaljer om vægtangivelse og størrelse fremgår af BL 7-9.

Ubemandet luftfartøj (Unmanned aircraft):

Ethvert luftfartøj, der opereres eller er beregnet til at operere autonomt eller blive fjernstyret uden en pilot om bord.

Ubemandet luftfartøjssystem - UAS (Unmanned aircraft system (UAS)):

Et ubemandet luftfartøj og udstyret til fjernkontrol af luftfartøjet.

Udsendelse (broadcast):

Transmission af oplysninger vedrørende luftfart, som ikke er rettet til en eller flere bestemte stationer.

Udsigt (forecast):

En beskrivelse af de forventede meteorologiske forhold på et nærmere fastsat tidspunkt eller for en nærmere fastsat periode og for et nærmere fastsat område eller en nærmere fastsat del af luftrummet.

Ulovlig handling (unlawful interference):

Kapring af luftfartøj, sabotagehandling mod luftfartøj, lufthavns- eller luftfartsanlæg samt forsøg på eller trussel herom.

Undvigerådgivning (traffic avoidance advice):

Råd givet af en lufttrafiktjenesteenhed om manøvrer, der kan hjælpe en pilot til at undgå sammenstød.

Uvishedsfase (uncertainty phase):

En situation, hvor der hersker uvished om et luftfartøjs og de ombordværendes sikkerhed. Kodebetegnelse INCERFA.

V

Venteposition (runway-holding position):

En nærmere markeret position fastsat med henblik på at opnå tilstrækkelig beskyttelse af en bane, en hindringsbegrænsende flade eller et ILS/MLS-kritisk/-følsomt område, hvor kørende luftfartøjer og køretøjer skal standse og holde,

medmindre der er opnået anden tilladelse fra kontroltårnet.

Anm.: Udtrykket "holding point" anvendes i engelsk radiotelefonifraseologi til at angive ventepositionen. I dansk radiotelefonifraseologi anvendes udtrykket "stoplinje".

VenteprocEDURE (holding procedure):

En forudbestemt manøvre, som holder luftfartøjet inden for et nærmere angivet luftrum, mens det venter på videre klarering.

VFR:

Betegnelse for visuelflyveregler.

VFR-dag periode (VFR day period):

Periode, som angiver de daglige perioder, inden for hvilke VFR-flyvning er tilladt.

Anm.: De daglige perioder fremgår af VFR Flight Guide Denmark (VFG), GEN 2.7 AIP Faroe Islands, GEN 2.7 og AIP Greenland, GEN 2.7.

VFR-flyvning (VFR flight):

Flyvning udført i overensstemmelse med visuelflyvereglerne.

VFR-nat periode (VFR night period):

Periode, som ligger uden for VFR-dag perioden og hvori VFR-flyvning skal finde sted efter reglerne for VFR-nat flyvning.

Visuel indflyvning (visual approach):

En indflyvning udført under IFR-flyvning, hvor enten en del af eller hele instrumentindflyvningsproceduren ikke fuldføres, men indflyvningen udføres med jordsigt.

Anm.: Udtrykket "indflyvning med jordsigt" anvendes også i instrukserne, og har samme betydning.

Visuelle vejrforhold (VMC) (visual meteorological conditions (VMC)):

Vejrforhold udtrykt i værdier for sigtbarhed, afstand fra skyer og skydækkeshøjde, der er lig med eller større end fastsatte minima.

VMC:

Betegnelse for **visuelle vejrforhold**.

Væsentlig lokaltrafik (essential local traffic):

Ethvert luftfartøj, køretøj eller personale på eller nær manøvreområdet eller trafik i start- og stigningsområdet eller slutindflyvningsområdet, som kan udgøre en fare for det pågældende luftfartøj.

Væsentlig trafik (essential traffic):

Den kontrollerede trafik, som flyvekontrolltjenesten skal sørge for adskillelse fra, men som en

bestemt kontrolleret flyvning ikke er adskilt fra med de minima, der er foreskrevet.

Anm.: Flyvekontrolltjenesten skal sørge for adskillelse mellem IFR-luftfartøjer i luftrumsklasserne A til E, og mellem IFR- og VFR-luftfartøjer i luftrumsklasserne B og C. Flyvekontrolltjenesten skal sørge for adskillelse mellem VFR-flyvninger i luftrumsklasse B. Derfor kan IFR- og VFR-luftfartøjer udgøre væsentlig trafik i forhold til IFR-flyvninger, og IFR-luftfartøjer kan udgøre væsentlig trafik i forhold til VFR-flyvninger. Dog kan VFR-luftfartøjer ikke udgøre væsentlig trafik i forhold til andre VFR-flyvninger, bortset fra i luftrumsklasse B.

W

Waypoint (waypoint):

En nærmere angivet geografisk position, der anvendes til at fastlægge en områdenavigationsrute eller flyvevejen for et luftfartøj, der anvender områdenavigation. Waypoints opdeles i:

- "fly-by waypoint" - et waypoint, hvor turn anticipation er påkrævet for at muliggøre en tangentiel afskæring mod næste segment af en rute eller procedure, eller
- "fly-over waypoint" - et waypoint, over hvilket drejning indledes i retning mod næste segment af en rute eller procedure.

A

Åbningstid (hours when aerodrome is available for use):

Den periode en offentlig flyveplads er stillet til rådighed for luftfart.

2. Engelsk-dansk ordliste

A

Abbreviated flight plan:

Forkortet flyveplan.

Accepting unit/controller:

Accepterende enhed/flyveleder.

Accident:

Havari.

ADS-C agreement:

ADS-C aftale.

ADS contract:

ADS-kontrakt.

Aerobatic flight:

Kunstflyvning.

Aerodrome:

Flyveplads.

Aerodrome control service:

Tårnkontrolltjeneste.

Aerodrome control tower (TWR):

Kontrolltårn.

Aerodrome elevation:

Flyvepladsselevation.

Aerodrome Flight Information Service (AFIS):

Flyvepladsflyveinformationstjeneste.

Aerodrome flight information service unit:

AFIS-enhed.

Aerodrome meteorological office:

Flyvepladsens meteorologiske kontor.

Aerodrome traffic:

Flyvepladstrafik.

Aerodrome traffic circuit:

Trafikrunde.

Aeronautical fixed telecommunication network (AFTN):

Luftfartens faste telekommunikationsnet.

Aeronautical ground light:

Luftfartsllys.

Aeronautical Information Publication (AIP):

Luftfartsinformationspublikation.

Aeronautical meteorological station:

Luftfartens meteorologiske station.

Aeronautical mobile service:

Luftfartens mobile tjeneste.

Aeronautical station:

Luftfartsstation.

Aeroplane:

Flyvemaskine.

Air-report:

Lufttrapport.

Air to air refuelling:

Lufttankning.

Air traffic:

Lufttrafik.

Air traffic advisory service:

Flyverådgivningstjeneste.

Air traffic control clearance:

Klarering.

Air traffic control instruction:

Flyvekontrollinstruktion

Air Traffic Control service (ATC):

Flyvekontrolltjeneste.

Air traffic control unit:

Flyvekontrollenhed.

Air Traffic Flow Management (ATFM):

Lufttrafikregulering.

Air traffic incident:

Lufttrafikhændelse.

Air Traffic Services (ATS):

Lufttrafiktjeneste.

Air traffic services Reporting Office (ARO):

Meldekantor for lufttrafiktjeneste.

Air traffic services unit:

Lufttrafiktjenesteenhed.

Airborne Collision Avoidance System (ACAS):

ACAS.

Aircraft:

Luftfartøj.

Aircraft identification: Luftfartøjsidentifikation	Area of Common Interest (ACI): Fælles interesseområde.
Aircraft proximity (AIRPROX): Luftfartøjs passagenærhed.	Area of Responsibility (AoR): Ansvarsområde.
Aircraft security stand: Sikkerhedsstandplads.	ASHTAM: ASHTAM.
Air-ground communication: Luft til jord-kommunikation.	ATFM-slot: Lufttrafikreguleringsafgangsslot.
AIRMET: AIRMET.	ATS-airspace: Lufttrafiktjenestelufttrum (ATS-lufttrum).
Air-taxiing: Air-taxiing.	ATS-route: ATS-rute.
Alerting service: Alarmeringstjeneste.	ATS surveillance service: ATS overvågningstjeneste.
Alert phase (ALERFA): Beredskabsfase.	ATS surveillance system: ATS overvågningssystem.
Alphanumeric characters: Alfanumeriske tegn.	Automatic dependent surveillance - broadcast (ADS-B): Afhængig automatisk overvågning - udsendelse (ADS-B).
Alternate aerodrome: Alternativ flyveplads.	Automatic dependent surveillance - contract (ADS-C): Afhængig automatisk overvågning - kontrakt (ADS-C).
Altitude: Højde over havet.	Automatic Terminal Information Service (ATIS): Terminalinformationstjeneste.
Approach control office (APP): Indflyvningskontrol.	B
Approach control service: Indflyvningskontrolltjeneste.	Base turn: Basedrej.
Approach procedure with vertikal guidance (APV): Instrumentindflyvningsprocedure med vertikal vejledning (APV).	Blind transmission: Blindtransmission.
Approach sequence: Indflyvningsrækkefølge.	Broadcast: Udsendelse.
Apron management service: Forpladstjeneste.	C
Area Control Centre (ACC): Kontrolcentral.	Calculated Take-off Time (CTOT): Beregnet starttid.
Area control service: Områdekontrolltjeneste.	Ceiling: Skydækkeshøjde.
Area navigation (RNAV): Områdenavigation.	Change-over point: Omstillingspunkt.
Area navigation route: Områdenavigationsrute.	

Clearance limit:
Klareringsgrænse.

Cloud of operational significance:
Sky af operationel betydning.

Cloud base:
Skyhøjde.

Combat aircraft:
Kampfly/kamphelikopter.

Control area (CTA):
Kontrolområde.

Control zone (CTR):
Kontrolzone.

Controlled aerodrome:
Kontrolleret flyveplads.

Controlled airspace:
Kontrolleret luftrum.

Controlled flight:
Kontrolleret flyvning.

Controlled VFR flight:
Kontrolleret VFR-flyvning.

Controller-Pilot Data Link Communication (CPDLC):
Datalink-kommunikation mellem flyveleder og pilot.

Critical area:
Kritisk område.

Cruise climb:
Marchstigning.

Cruising level:
Marchhøjde.

Cruising speed:
Marchfart.

Current flight plan:
Gældende flyveplan.

D

Danger area:
Fareområde.

Data-convention:
Datakonvention.

Data link communication:
Data-link kommunikation.

Decision Altitude/Height (DA/DH):
Beslutningshøjde.

Discrete code:
Individuel kode.

Distress:
Nød.

Distress phase (DETRESFA):
Nødfase.

Downstream clearance:
Downstream klarering.

E

Elevation:
Elevation.

Emergency phase:
Kritisk fase.

Endurance:
Aktionstid.

Estimated off-block time:
Forventet afgangstidspunkt.

Estimated Time of Arrival (ETA):
Beregnet ankomsttidspunkt.

Expected Approach Time (EAT):
Forventet indflyvningstidspunkt.

F

Filed flight plan:
Indleveret flyveplan.

Final approach:
Slutindflyvning

Flight crew member:
Flyvebesætningsmedlem.

Flight Information Centre (FIC):
Flyveinformationscentral.

Flight Information Region (FIR):
Flyveinformationsregion.

Flight Information Service (FIS):
Flyveinformationstjeneste.

Flight Information Zone (FIZ):

Flyveinformationszone.

Flight Level (FL):

Flyveniveau.

Flight path monitoring:

Flyvevejsovervågning.

Flight plan:

Flyveplan.

Flight visibility:

Flyvesigtbarhed.

Flow control:

Lufttrafikregulering.

Forecast:

Udsigt.

Formation flights:

Formationsflyvning

G**General Air Traffic (GAT):**

Generel lufttrafik.

Glide path:

Glidelinie.

Ground visibility:

Sigtbarhed ved jorden.

H**Heading:**

Styret kurs.

Height:

Højde.

Helicopter:

Helikopter.

Heliport:

Helikopterflyveplads.

Holding fix:

Fikspunkt for venteflyvning.

Holding procedure:

Venteprocedure.

Human factors principles:

Human factors principper.

Human performance:

Menneskelig ydeevne.

I**Identification:**

Identifikation.

IFR flight:

IFR-flyvning.

Indicated airspeed (IAS):

Indikeret hastighed.

Incident:

Hændelse.

Initial approach segment:

Indledende indflyvning.

Instrument approach operations:

Instrumentindflyvningsoperationer.

Instrument approach procedure (IAP):

Instrumentindflyvningsprocedure.

Instrument Flight Rules (IFR):

Instrumentflyveregler.

Instrument Meteorological Conditions (IMC):

Instrumentvejrforhold.

Instrumentment runway:

Instrumentbane.

Interception:

Interception.

Intermediate approach:

Mellemliggende indflyvning.

International NOTAM office:

Internationalt NOTAM-kontor.

L**Level:**

Flyvehøjde.

Local routine report:

Lokal rutinemelding.

Local special report:

Lokal særmelding.

Location indicator:

Stedindikator.

Low approach:

Lav indflyvning.

Low pass:

Lav overflyvning.

Low-visibility operations (LVOs):

Operationer ved lav sigtbarhed (LVO).

Low-visibility procedures:

Procedurer ved lav sigtbarhed.

M**Manoeuvring area:**

Manøvreområde.

METAR:

Aerodrome routine meteorological report.

Meteorological information:

Meteorologiske oplysninger.

Meteorological report:

Meteorologisk melding.

Meteorological service:

Meteorologisk tjeneste.

Meteorological watch office:

Meteorologisk overvågningskontor

Minimum fuel:

| Mindste brændstofmængde

Minimum Sector Altitude - MSA:

Minimum sektorhøjde.

Missed approach procedure:

Afbrudt indflyvningsprocedure.

Movement area:

Trafikområde.

Multilateration system:

Multilaterationssystem.

N**Navigational aid:**

Navigationshjælpemidler.

Non-precision approach (NPA) procedure:

Ikke-præcisionsindflyvningsprocedure (NPA).

Non-RVSM

approved

aircraft:

Ikke-RVSM godkendt luftfartøj.

O**Obstacle:**

Hindring.

Obstacle Clearance Altitude/Height (OCA/OCH):

Hindringsfri højde.

Occurrence:

Begivenhed.

Operational Air Traffic (OAT):

Operationel lufttrafik (OAT).

Operator:

Luftfartsforetagende.

Overtaking aircraft:

Indhentende luftfartøj.

P**Pilot-in-command:**

Luftfartøjschef.

Position indication:

Positionsvisning.

Position symbol:

Positionssymbol.

Precision approach procedure (PA):

Præcisionsindflyvningsprocedure.

Pressure-altitude:

Trykhøjde.

Prevailing visibility:

Fremherskende sigtbarhed.

Primary Surveillance Radar (PSR):

Primær overvågningsradar.

Primary Surveillance Radar blip (PSR blip):

Primær radar blip.

Procedural control:

Procedurel kontrol.

Procedural separation:

Procedurel adskillelse.

Procedure turn:

Proceduredrej.

Prohibited area:

Forbudt område.

R**Radar:**

Radar.

Radar approach:

Radarindflyvning.

Radar clutter:

Radarklatter.

Radar contact:

Radarkontakt.

Radar separation:

Radaradskillelse.

Radar trail:

Radar trail.

Radio direction-finding station:

Radiopejlestation.

Radio mandatory zone (RMZ):

Obligatorisk radiozone.

Radiotelephony:

Radiotelefoni.

Receiving unit/controller:

Modtagende enhed/flyveleder.

Reduced Vertical Separation Minimum – RVSM:

Reduceret højdeadskillelSES minimum.

Release for climb:

Release for stigning.

Release for descend:

Release for nedgang.

Release for turn:

Release for drej.

Remote pilot:

Fjernpilot.

Repetitive flight plan (RPL):

Standardflyveplan.

Replacement flight plan:

Erstattende flyveplan.

Reporting point:

Rapportpunkt.

Required Navigation Performance (RNP):

Krævet navigationstolerance.

Rescue coordination centre:

Redningscentral.

Rescue unit:

Redningsenhed.

Restricted area:

Restriktionsområde.

Rotorcraft:

Rotorfly.

Runway:

Bane.

Runway Condition Report (RCR):

Rapport om banens tilstand.

Runway Condition Assessment Matrix (RCAM):

Banetilstandsvurderingsmatrice.

Runway Condition Code (RWYCC):

Kode for banens tilstand.

Runway holding position:

Venteposition.

Runway-in-use:

Bane i brug.

Runway surface condition:

Banens overfladetilstand.

Runway visual range (RVR):

Banesynsvidde.

RVSM approved aircraft:

RVSM godkendt luftfartøj.

RVSM airspace:

RVSM-luftrum.

S**Safety alerts and warnings:**

Sikkerhedsbetonede alarmer og advarsler.

Safety service:

Sikkerhedstjeneste.

Secondary radar:

Sekundær radar.

Secondary surveillance radar (SSR):

Sekundær overvågningsradar.

Sending unit controller:

Sendende enhed/flyveleder.

Sensitive area:

Følsomt område.

Serious incident:

Alvorlig hændelse.

SIGMET:

SIGMET.

Significant point:

Betydningsfuldt punkt.

Situation display:

Skærmbillede.

Slush:

Snesjap.

SPECI:

Aerodrome special meteorological report

Special VFR flight:

Speciel VFR-flyvning.

SSR code:

SSR kode.

SSR mode:

SSR funktionstilstand.

SSR response:

SSR svar.

Standard instrument arrival (STAR):

Standard instrument anflyvning.

Standard instrument departure (SID):

Standard instrument udflyvning.

State aircraft:

Statsluftfartøj.

Straight-in-approach:

Direkte indflyvning.

Surveillance radar:

Overvågningsradar.

T**Taxiing:**

Kørsel.

Terminal aerodrome forecast (TAF):

Flyvepladsudsigt.

Terminal control area (TMA):

Terminalområde.

Threshold:

Tærskel.

Total estimated elapsed time:

Beregnet tidsforbrug.

Touchdown:

Sættepunkt.

Track:

Beholden kurs/flyvevej.

Traffic avoidance advice:

Undvige-rådgivning.

Traffic information:

Trafikinformationer.

Transfer of control point:

Kontroloverdragelsespunkt.

Transferring unit/controller:

Overdragende enhed/flyveleder.

Transition Altitude (TA):

Gennemgangshøjde.

Transition layer:

Gennemgangslag.

Transition Level (TRL):

Gennemgangsniveau.

Transponder mandatory zone (TMZ):

Obligatorisk transponderzone.

True Airspeed (TAS):

Egenfart.

U**UAS-operator:**

Operatør af ubemandet luftfartøjssystem - UAS-operatør.

Uncertainty phase (INCERFA):

Uvishedsfase.

Unlawful interference:

Ulovlig handling.

Unmanned aircraft:

Ubemandet luftfartøj.

Unmanned aircraft system (UAS):

Ubemandet luftfartøjssystem.

Unmanned free balloon:

Ubemandet fritballon.

V**Vectoring:**

Kursdirigering.

VFR day period:

VFR-dag periode.

VFR flight:

VFR-flyvning.

VFR night period:

VFR-nat periode.

Visibility:

Sigtbarhed.

Visual approach:

Visuel indflyvning.

Visual Flight Rules (VFR):

Visuelflyveregler.

Visual Meteorological Conditions (VMC):

Visuelle vejrforhold.

W**Way point:**

Waypoint.